

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Súkromná stredná odborná škola podnikania
4. Názov projektu	Zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy na Súkromnej strednej odbornej škole podnikania Zvolen
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Z833
6. Názov pedagogického klubu	Posilnenie globálnych kompetencií v oblasti ľudských a občianskych práv
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	13.04.2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Budova školy-miestnosť odbornej prípravy
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Gabriela Putnoková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.skolapodnikania.sk

11. Manažérske zhrnutie:

Kľúčové slová:

- ľudské práva žien
- feminizmus
- emancipácia
- domáce násilie
- rodová rovnosť

Krátka anotácia:

Učítelia sa na stretnutí zaoberali Všeobecnou konferenciou o ľudských právach OSN vo Viedni, kde vďaka neustálemu tlaku ženských organizácií bola v roku 1993 po prvý raz deklarovaná zásada „**ľudské práva sú aj ženské práva**“ a práva žien boli vyhlásené za oblasť so zvláštnou prioritou.

Následne sa učítelia zaoberali **Pekinskou Akčnou platformou**.

Ďalej analyzovali pojmy **feminizmus, emancipácia**, zaoberali sa **charakteristikou emancipovaných žien, rozoberali domáce násilie a jeho formy, dôvody a dôsledky a napokon pojem rodovú rovnosť ako spravodlivé zaobchádzanie so ženami a mužmi, čo môže znamenať tak rovnaké zaobchádzanie, ako aj zaobchádzanie, ktoré je rozdielne, ale je ekvivalentné z hľadiska práv, výhod, povinností a možností.**

12. Hlavné body stretnutia

1. Pekinská Akčná platforma:

„Práva žien sú neodňateľnou, integrálnou a nedeliteľnou súčasťou univerzálnych ľudských práv, preto musia byť presadzované, chránené a realizované vo všetkých štádiách životného cyklu – od detstva až po starobu – a musia reflektovať rôznorodosť žien s vedomím, že mnohé ženy čelia ďalším bariéram pre svoju rasu, jazyk, etnickú príslušnosť, kultúru, náboženskú, sexuálnu orientáciu, sociálno-ekonomickú triedu alebo štatút domorodých obyvateľiek, migrantiek, vysídlených žien alebo utečieniek.“

Pekinská akčná platforma stanovila ako hlavný cieľ **rodovú rovnosť** a určila **12 problematických oblastí** (ženy a chudoba, vzdelávanie žien a príprava na povolanie, ženy a zdravie, násilie na ženách, ženy a ozbrojené konflikty, ženy a hospodárstvo, ženy v mocenských a rozhodovacích štruktúrach, inštitucionálne mechanizmy na zlepšenie života a postavenia žien, ľudské práva žien, ženy a médiá, ženy a životné prostredie, ženy v detstve a dospievaní), ktoré si vyžadujú prioritné konanie, ak sa má dosiahnuť zlepšenie života žien a posilnenie ich postavenia.

2. Feminizmus

Feminizmus je zosobnením názoru, že všetci ľudia sú si rovní bez ohľadu na ich rodovú identitu. Feminizmus povznáša ženy, aby sa k mužom, ženám a queer komunitě pristupovalo rovnako. Nie je to o ponižovaní mužov alebo o ich vyhlásení za menejcenných, pretože

väčšina ľudí má tendenciu dezinterpretovať. Slovo F alebo skôr slovo feminizmus nie je založené na tom, že ženy majú moc nad mužmi; ide skôr o to, že ženy by mali mať moc samy nad sebou.

V prvej vlne feminizmu, situovanej predovšetkým do konca 19. a začiatku 20. storočia, často splýva slovo feministka so slovom sufražetka (z fr. suffrage = volebné právo). Ženské hnutie kládlo dôraz na získanie volebného práva, ktoré sa podarilo presadiť vo viacerých krajinách až po prvej svetovej vojne najmä ako uznanie práce žien počas vojny. Popri volebnom práve (pozri politické práva) sa ženy dovoľávali ďalších práv – napr. práva na osobné vlastníctvo, legislatívnych zmien v oblasti rozvodu, možnosti slobodne rozhodovať o tehotenstve a materstve, slobodne šíriť informácie o antikoncepcii, práva na vyššie vzdelanie atď. Všeobecné volebné právo, ktoré sa neraz propagovalo ako prostriedok na riešenie všetkých spoločenských nedostatkov, neprinieslo v reálne existujúcich rodových vzťahoch očakávanú zásadnú zmenu.

Druhá vlna feministického hnutia sa rozvíjala koncom 60. a v 70. rokoch 20. storočia v atmosfére študentských protestov v roku 1968 a hnutia za občianske práva v Spojených štátoch amerických a západnej Európe. Na odvrátenú stranu povojnového hospodárskeho rastu poukázala v jednej z kultových prác druhej vlny feminizmu The Feminine Mystique (Mystika ženskosti) v roku 1963 Betty Friedan. Podarilo sa jej vyjadriť pocity nespokojnosti a úzkosti vzdelaných bielych žien strednej vrstvy, ktoré boli uzavreté v domácnostiach a tiež v rolách manželky a matky, a formulovať ich nie ako individuálny, ale ako spoločenský problém.

Obdobie 90. rokov 20. storočia až po súčasnosť býva označované ako **tretia vlna feminizmu**, niekedy ako postfeminizmus – to, čo tieto pojmy označujú, je však veľmi rôznorodá množina aktivít. Sú to teoretické skúmania otázok rodu, sexuality, postkoloniálnych štúdií, teórie queer, postštrukturalistickej filozofie, ako aj fenomény populárnej kultúry ako girl power (dievčatá a mladé ženy sú v médiách reprezentované ako silné osobnosti, napr. aj hudobníčky ako Spice Girls či Beyoncé) alebo riot girls (vlna dievčenských punkových a rockových skupín najmä v Spojených štátoch amerických). Keďže označenie postfeminizmus vzbudzuje dojem, že feminizmus svoje ciele dosiahol, mnohé zástankyne feminizmu sa tomuto označeniu vyhýbajú a problematizujú ho.

Feminizmus je najčastejšie nesprávne chápaný ako „ženské hnutie“, pretože pochádza zo slova „ženský“. Je však nevyhnutné, aby sme si uvedomili, že feminizmus nie je len ženské hnutie. Je to však „hnutie pre všetkých ľudí“, ktoré sa zaoberá oslobodením mužov i žien. Je však dôležité, aby sme tiež akceptovali, že ženy boli hlavnými obeťami rokov patriarchát a toxická mužnosť. **Feminizmus je pokus zbaviť sa tohto pojmu dominancie a podriadenosti, dostať obe pohlavia na rovnakú úroveň.**

3. Emancipácia

Emancipácia žien je koncept, ktorý sa odvoláva na historický proces, ktorým ženy z niektorých západných krajín si vyžiadali svoju spoločenskú úlohu a dosiahli určité úspechy, ako je napríklad právna rovnosť, politická, profesionálny, rodinný a osobný vo vzťahu k úlohe tradične pripisovanej mužom.

Za emancipované sa považujú hlavne vzdelané ženy, ktoré uprednostňujú prácu a kariéru pred rodinou, či vzťahom. Nemajú v úmysle dokazovať celému svetu naokolo, že ako ženy sú lepšie, pracovitejšie, či inteligentnejšie. Ich hlavným cieľom je dokázať niečo v živote, a

to práve preto, že sa ako ženy cítia výnimočné a nie utláčané.

4. Domáce násilie

Násilie na ženách a deťoch sa vyskytuje vo formách fyzického, psychického, sexuálneho a ekonomického násilia. Prevažná väčšina páchatel'ov sú muži. Vysvetlenie tohto fenoménu spočíva v dlhotrvajúcej nerovnosti v mocenských vzťahoch medzi ženami a mužmi v našej spoločnosti. Na pozadí tradičných spoločenských a mocenských štruktúr musí byť násilie na ženách považované za pokus presadzovania moci a kontroly na individuálnej úrovni.

Na Slovensku upravuje domáce násilie predovšetkým paragraf 208 Trestného zákona, ktorý vymenováva, ktoré skutky sú považované za týranie blízkej a zverenej osoby.

Najčastejšími formami domáceho násilia a ich prejavmi sú:

- fyzické násilie –sácanie, hádzanie, fackovanie, kopanie, udieranie, ťahanie vlasov, škrtenie, dusenie, popálenia, bodnutia, ohrozovanie zbraňami, bitie rôznymi predmetmi, odopieranie jedla a spánku, a iné.
- psychické násilie – klamstvá, poučovanie, kritizovanie, obviňovanie, urážky a vulgárne nadávky, obmedzovanie kontaktov, žiarlivosť, ponižovanie, izolácia, kontrola, zabraňovanie nájsť si prácu, zastrasovanie, zľahčovanie, zvaľovanie viny, vyhrážanie sa žene a ostatným členom jej rodiny ublížením, alebo zabitím, vyhrážanie sa samovraždou a iné.
- sexuálne násilie – obťažovanie, vynucovanie sexu, nútenie k rôznym sexuálnym praktikám, nútenie k prezeraniu pornografických časopisov a k sledovaniu pornografických filmov a iné.
- ekonomické násilie – neprispievanie financiami na domácnosť, odmietanie podieľať sa finančne na starostlivosti o deti, vymáhanie peňazí, ničenie osobného majetku, nútenie k podpísaniu zmlúv o pôžičkách a úveroch, odopieranie prístupu k spoločnému účtu a iné

Násilím je každé správanie muža, ktorého cieľom je uplatňovanie moci alebo kontroly nad ženou a deťmi.

Najčastejšie formy násilia, ktoré sa často vyskytujú súčasne:

- **Fyzické násilie** zahŕňa všemožné formy brutálneho zaobchádzania od sácania, kopania, bitia, ťahania za vlasy, pálenia, bitia predmetmi až po vraždu. Podľa všetkých skúseností násilie sa časom stupňuje, dochádza k nemu čoraz častejšie a je čoraz brutálnejšie.
- Veľmi často sa s telesným násilím spája **ničenie majetku**, napríklad rozbíjanie nábytku, ničenie vecí, na ktorých žene zvlášť záleží.
- **Vyvolávanie strachu** je ďalším prostriedkom násilia na ženách a súčasťou jeho dynamiky. Strach pred ďalším násilím sa často stáva najsilnejším nástrojom útlaku. Potom už vôbec nie je potrebné použiť telesné násilie, samotný strach pred ním pôsobí zastrasujúco.
- **Obťažovanie a terorizovanie** vo forme sústavných telefonátov, nočných telefonátov, výhražných listov, špehovania a prenasledovania na pracovisku a doma, ako aj slovných vyhrážok sú ďalším často používaným prostriedkom na **kontrolu obeť**.
- Vyskytuje sa však aj **vyhrážanie** sa zbraňou a vyhrážanie sa tretím osobám (deťom, príbuzným), ale aj domácim zvieratám. Vyhrážky treba brať vždy vážne, bez ohľadu na to, či sa použijú na verejnosti, alebo v súkromí.
- **Psychické násilie** zahŕňa citové a slovné týranie; žena ho pociťuje ako ničenie pocitu

vlastnej hodnoty a psychického zdravia. K tejto forme násilia patrí napríklad zosmiešňovanie na verejnosti, urážlivé poznámky o výzore alebo charaktere, osočovanie a výbuchy zlosti. Veľmi časté sú aj výroky, že sa žena zbláznila, je psychicky chorá, namýšľa si, má samovražedné sklony atď. Muži používajú takéto tvrdenia aj vtedy, keď chcú odvrátiť pozornosť od vlastných činov tým, že hľadajú „problém“ v žene.

- **Sociálne násilie** je také správanie, ktoré má za cieľ ženu izolovať. Patrí sem napríklad bránenie v styku s rodinou alebo priateľkami a priateľmi, uzamknutie v byte, zablokovanie telefónu a podobne.
- **Ekonomické násilie** znamená zneužívanie moci pri disponovaní finančnými prostriedkami. Muž napríklad nedáva na živobytie finančné prostriedky, alebo iba nedostatočné množstvo, zatajuje výšku svojich príjmov a majetok, ale pritom kontroluje príjmy ženy.
- **Sexualizované násilie** zahŕňa všetky sexuálne činy, ktoré sú žene nanútené. Sexualizované násilie je aktom agresie a zneužitia moci, a nie výsledkom nekontrolovateľných sexuálnych pudov. Príkladmi sexualizovaného násilia sú vynútená vaginálna, orálna alebo análna penetrácia, nútenie k iným sexuálnym aktivitám, k sledovaniu pornografie atď.
- K stratégii **uplatňovania kontroly** patria aj prostriedky, ktoré sa na prvý pohľad nepovažujú za súčasť násilia: ubezpečovanie o láske po týraní, „udobrovanie“ prostredníctvom sexuality, apely na morálne svedomie ženy a jej materský cit, vyhrážanie sa samovraždou, príležitostné pozornosti atď. Tieto stratégie medziiným zabraňujú ženám, aby si uvedomili závažnosť násilia a škody, ktoré spôsobuje, a mohli vyvodit' dôsledky.

5. Rodová rovnosť

Rodová nerovnosť, žiaľ, naďalej ostáva bežnou súčasťou našej spoločnosti, aj keď spôsob, akým jednotliví ľudia zažívajú rodovú diskrimináciu sa rôzni. Dôvodom je skutočnosť, že nerovnosť je dôsledkom pôsobenia viacerých faktorov, nielen samotným rodom. Ide napr. o ekonomické postavenie, rasu, etnicitu, náboženskú príslušnosť, vek, fyzické alebo mentálne postihnutie či sexuálnu orientáciu. Situačné faktory, ako pretrvávajúca chudoba, degradácia životného prostredia, zanedbané vidiecke prostredie ap. môžu rovnako viesť k veľkým nerovnostiam a stavom núdze. Podľa Rady Európy „rovnosť žien a mužov znamená rovnaké zviditeľnenie, rovnakú právomoc a rovnakú účasť mužov i žien vo všetkých oblastiach verejného a súkromného života.“

Rodová rovnosť má za cieľ vyrovnávať **rodové rozdiely**, čo sú rozdiely medzi ženami a mužmi v miere participácie, možnostiach prístupu, právach, ako aj výsledkoch v ktorejkoľvek oblasti verejnej a súkromnej sféry; je to napr. nerovnosť medzi ženami a mužmi i v prístupe k moci, zdrojom, sociálnym výhodám, vzdelaniu, ochrane zdravia a pod.

13. Závěry a doporučení:

Na záver učitelia konštatovali, že postoj voči feminizmu a rodovej rovnosti je u nás aj výsledkom vplyvu našej kresťanskej tradície, ktorá presadzuje patriarchálnosť.. Nazývame sa demokratickým štátom, no v niektorých prípadoch akoby tu platilo heslo "rovný a rovnejší". Očividne má aj naša spoločnosť stále určité medzery v oblasti rodovej rovnosti.

V téme domáceho násillia učitelia zhrnuli možnosti pomoci žene, ktorá zažíva domáce násillie, a čo môže urobiť polícia.

Na záver učitelia konštatovali, že súčasná európska politika rodovej rovnosti presadzuje ľudsko-právny prístup k mužom a ženám. Základným východiskom pre odstránenie nerovností vo verejnom i súkromnom živote je odstránenie všetkých foriem diskriminácie. Zdôraznili, že to môžeme dosiahnuť legislatívou úpravou a jej dodržiavaním, ale i cieľenými formami politických intervencií, ktoré sa snažia vyrovnávať šance znevýhodnených členov a členiek spoločnosti. Preto je dôležité zahŕňať tieto témy do všetkých všeobecno-vzdelávacích predmetov, aby sa žiaci vedeli v nich orientovať, argumentovať a vyvíjať aj prípadné formy pomoci.

14.	Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Gabriela Putnoková
15.	Dátum	13. 04. 2022
16.	Podpis	
17.	Schválil (meno, priezvisko)	
18.	Dátum	14.04.2022
19.	Podpis	

Gabriela Putnoková